

Rolnická akciová továrna na hnojiva a lučebniny v Přerově

Nejmladší továrnou chemického velkopřůmyslu v Československé republice jest Rolnická akciová továrna na hnojiva a lučebniny v Přerově. Vznikla v roce 1895 a založili ji předáci rolniční ředitel Jan Adamec z Přerova a poslanec Jan Rozkošný z Křenovic. Akcie upsali a rozebrali rolníci.

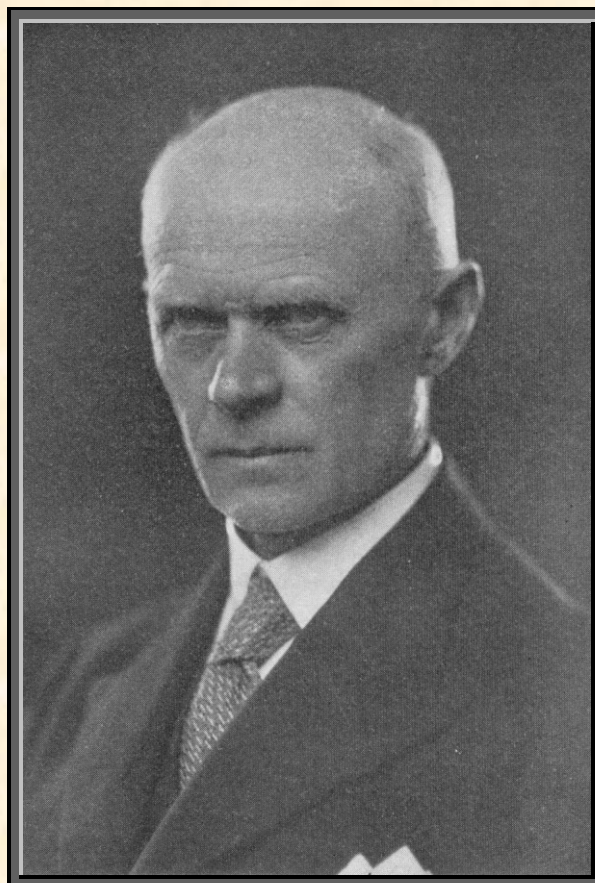
Volba místa byla velice šťastná. Přerov leží na velkém železničním uzlu uprostřed úrodné Hané a v blízkosti ostatních krajů země Moravské, zemědělsky obdělávaných. I stavební místo pro továrnu samu voleno bylo dobře. Zakladatelé zajistili si pozemky za městem v dostatečné výměře, které snadno mohly býti vlečkou spojeny s nádražím. Pozemky dostačovaly i pro pozdější rozšiřování a zvětšování továrny. Blízkost řeky Bečvy s jedné strany a bezprostřední sousedství mlýnského potoka Strhance s druhé strany zajišťovaly snadné zásobování továrny dobrou měkkou vodou a v každém množství.

Peněžní počátky, to jest 1000 akcí po 200 zlatých stačily, aby továrna po zaplacení pozemků, postavení továrních budov, pořízení strojů i krytí zařizovacích výdajů byla bez dluhů. Akciový kapitál byl dvakrát zvětšován; nejdříve

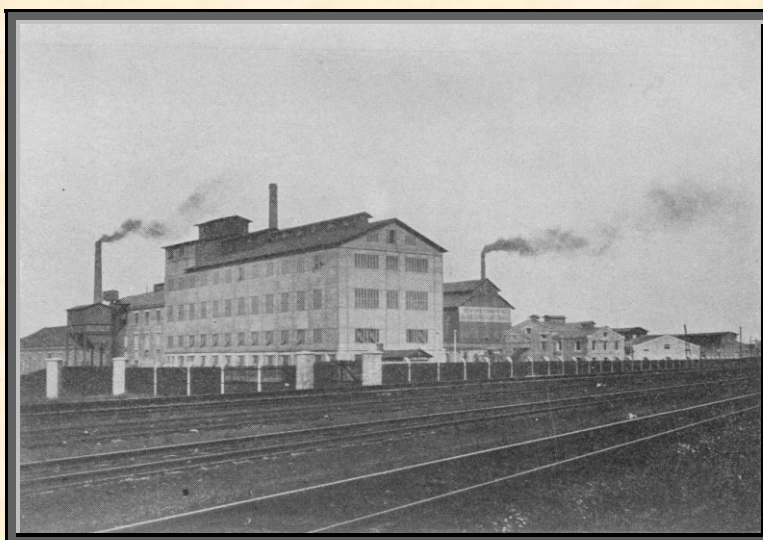
na 800.000 korun, pak na 1,600.000 korun (4000 akcí po 400 korunách). Před čtyřmi roky akcie byly nadkolkovány na 800 Kč, takže dnes celý akciový kapitál obnáší 3,200.000 Kč.

Továrna zařízena byla původně na výrobu superfosfátu a kyseliny sírové a podnes superfosfát a kyselina sírová jsou stěžejními výrobky továrny.

Původní zařízení dostačovalo na roční výrobu 600 vagónů superfosfátu a 350 vagónů kyseliny sírové 50° Bé.

Ing. Lad. Mrkvička,
vrchní ředitel továrny hnojiv

Celkový pohled na továrnu hnojiv od města

Zapomenutý Přerov

Asi po šesti letech tato výkonnost nedostačovala, aby kryla spotřebu a proto začalo se s rozšiřováním závodu. Rozšiřování a zvětšování dělo se pomalu a plánovitě stavěním nových systémů na výrobu kyseliny sírové a porizováním nových staveb, nových strojů a skladů na výrobu superfosfátu.

Mimo toho zaváděny byly i nové výroby a k těm patří extrakce tuků a olejů benzinem a výroba vápna.

V extrakci ve starším oddělení z roku 1910 odtučňují se různé mastné odpadky průmyslové a získávají se technické tuky a extrahované látky dusíkaté hnojivé, na př. vlna a kožní moučka.

V mladším oddělení extrakce z roku 1920 zpracují se olejnatá semena, len, řepka, slunečnice, podzemnice, soya, sezam. Rozemletá semena se extrahují benzinem v aparátech spojených v baterii. Získají se nejprve surové oleje a pokrutiny ke krmení. Surové oleje se ještě rafinují. Řepkový olej se rafinuje na olej ku svícení, lněný olej na lněný olej lakový, slunečnicový, podzemnicový, sojový, sezamový na oleje jedlé, pokrmové.

Rostlinné oleje, které uvedla továrna na trh, získávají svou jakost stále více oblíbenosti a více odběratelů a proto zpracování semen rok od roku stoupá. Lněný olej je dodáván továrnám na laky, barvy, linoleum, voskovaná plátna, továrnám na nábytek, na tmely. Továrna sama jej též sváří na fermez a dále prodává.

Zvláštní zmínky zasluhuje výroba oleje slunečnicového jedlého a jedlých olejů vůbec. V naší zemi teprve v době poválečné naučili jsme se lépe znáti a užívat rostlinných olejů jedlých a v tom jsme se přiblížili zemím západním a jižním. Spotřeba rostlinných olejů jedlých se u nás šíří v domácnostech, restauracích, u pekářů, cukrářů, v továrnách na margarín a konzervy.

V roce 1917 továrna získala koupí vápenku, která s ní sousedila. Vápenka má jednu kruhovou pec a dvě pece šachtové. K vápence zakoupeny byly i vápencové lomy v Předmostí a v Sobiškách. Hlavní lom je v Předmostí „Žernova“. Výměra lomu „Žernova“ obnáší přes 100 měřic a užitečná výška dosahuje 40 až 50 metrů.

Nádvoří s vlečkou v továrně hnojiv

Vápenec je skoro chemicky čistým uhličitanem vápenatým, obsahuje přes 99% uhličitanu vápenatého. Lom je celistvou skalou, ve které nejsou žíly a místa s méně hodnotným vápencem.

Vápeno z vápence jest čistě bílé, mastné a neobyčejně vydatné.

Vápenec jest výborným saturačním vápencem, který běrou četná cukrovary moravské.

Chemická továrna v kyselině sírové i v superfosfátech kryje asi 10% spotřeby v Československé republice.

Zapomenutý Přerov

Kyselina sírová se vyrábí ve všech hustotách a to v olověných komorách na koncentračních aparátech i v systému kontaktním. Roční kapacita činí při kyselině sírové 4000 vagónů a roční kapacita při superfosfátech 3000 vagónů.

Podnik založen byl rolníky a ještě dnes velká většina akcí je v rukách rolníků zakladatelů aneb jejich dědiců. Všechny akcie je 4000 a akcionářů přes 1200. Podnik rostl pomalu z vlastních prostředků a jeho síla, vzrůst a celá budoucnost opírá se o důvěru a lásku českých zemědělců.

Zdroj: Přerovsko-Kojetínsko (1933)